

К 437

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИ СЪВЕТ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ
НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО на УЧИТЕЛИТЕ по ХИМИЯ
РУСЕ

К 62/Х 50

1200000867911

ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ В РУСЕНСКИ ОКРЪГ

РУСЕ

1980

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

ОКРЪЖЕН СЪВЕТ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪЮЗИ
НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО НА УЧИТЕЛИТЕ ПО ХИМИЯ
РУСЕ

ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ

В РУСЕНСКИ ОКРЪГ

РУСЕ

1980

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

120000867911

441208

66(062)

K 62 V
x 50

НАСТОЯЩАТА БРОШУРА СЕ ИЗДАВА

В ЧЕСТ НА 32-ТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ХИМИЯ,
КОЯТО СЕ ПРОВЕХДА В ГР.РУСЕ ПРЕЗ МЕСЕЦ ОКТОМВРИ
1980 ГОДИНА

I. ИЗУЧАВАНЕ НА ТЕХНОЛОГИЧНИТЕ ПРОИЗВОДСТВА –
ОСНОВА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПОЛИТЕХНИЧЕСКИЯ
ПРИНЦИП В ОБУЧЕНИЕТО

"Ние трябва да направим всичко възможно още в сегашната образователна структура последователно да се влива ново съдържание – и по отношение на учебните програми и по отношение на методите на обучение и възпитание, и по отношение на подготовката на учители и преподаватели и по отношение на равнище на овладяване на професия от страна на учащите се".

Т. Живков

Съвременният етап от развитието на нашето общество има свой характерни особености, които оказват съществено влияние върху обучението и възпитанието на младото поколение. Научно-техническата революция, международната социалистическа интеграция, изключително бързите темпове на развитие на науката и производството, модернизацията и реконструкцията на материално техническата база, и широката химизация на народното стопанство, дълбоките изменения в характера на труда и квалификацията на трудещите се изискват съответни изменения и в съдържанието на обучението, в характера на учебно-възпитателния процес, на трудовото възпитание и производственото обучение.

Партийната повеля, младите хора бързо да се включат в сферата на материалното производство, изисква в училището и те да получат не само широка общообразователна, но и общетехническа подготовка с ясно изразен политически характер. За съвременният

работник е важно да има развито логическо и техническо мислене, което е необходимо при изграждане на професионални умения и навики, нужни при решаването на непрекъснато усложняващите се производствени задачи.

Съдържанието на обучението по химия има необходимата насоченост, но трябва добре да се оцени, че знанията по химия представляват основата на специалните знания, които се получават при изучаването на спец. технологии, материалознание, производствено обучение. Често пъти, разглежданите теми по химия и при други предмети се дублират, редица знания се отнасят до свойствата на суровините, на химичните процеси, въз основа на които се стига до готови изделия, но са застъпени непълно. Ако тези знания намерят място в програмата по химия, в уречната работа на всеки от нас, с това ще се помогне за по-пълното и по-задълбочено изясняване на редица технологически въпроси. Почти няма урок по химия, в който да не се посочва и практическото приложение на изучаваните химични вещества и явления.

Изучаването на химическите производства в най-съвременен аспект, на металургичните процеси в нашата черна и цветна металургия, в машиностроенето, ще ни помогнат да съоръжим нашите ученици със специални знания върху физико-химическите свойства на суровините, основните процеси в химичната промишленост, за скоростта и равновесието на химико-технологичните процеси, за оптималните условия при тяхното провеждане, за ефективността и икономическата значимост за по-прогресивни, по-мощни по своята същност и приложимост производства. Задълбочените теоретични знания ще им позволят по-добре да разберат обективните закони на развитието на науката и химичната технология, да се приучат самостоятелно да придобиват знания,

да решават задачи с изследователски характер, да овладеят по-добре методите на познанието.

Всичко това налага в учебния материал ежечасно да се включва известен обем професионална информация, свързан с изучаването на въпросите на промишлеността и практиката. Големи са възможностите на химията като предмет за предпрофесионална подготовка на учениците от нашите единни политехнически училища и на професионалните такива.

От учителя по химия се изисква да има не само солидни знания по основите на своята наука, но и за приложението на тези знания в производството и бита, за научните и технологически основи на химическото и селскостопанско производство, за химизацията и проблемите по опазване на околната среда. Резултатите от работата му ще зависят от неговата ерудиция, широката му обща култура и от уменията му да ги прилага в своята учебно-възпитателна работа.

Безспорно, няма да отговори на задълженията си този учител по химия, който не утвърждава, не разширява и не усъвършенствува интеграцията между училището и предприятията. Нека постигнем съчетаване на обучението и възпитанието с производствената дейност в съответните химически предприятия и със селскостопанския труд. Това, според Вл.И. Ленин, помага на младите хора да се организират, обединяват в здрави ученически и после трудови колективи и да се проникват от здравия морал на трудещите се. Той препоръчва като задължителна необходимост животът на учениците да бъде свързан с местните производства, с проблемите на града и окръга, с живота на работниците и служителите в базовите предприятия.

Само така ние ще възпитаваме нравствени качества, присъщи на социалистически граждани - трудолюбие, дисциплинираност, съзнание за лична отговорност, инициативност, комунистическо отношение към труда, любов към избраната професия, преданост, прецизност и акуратност, колективизъм; и чувство на гордост за изпълнен дълг към изискванията на социалистическата ни Родина, на нейния забързан ход към прогрес и напредък, към едно щастливо утре, което нашият трудов и героичен народ напълно заслужава.

Лаборантката Петранка Рачева определя количеството на фенола във фенолформалдехидна смола

II. КРАТКИ ИСТОРИЧЕСКИ СВЕДЕНИЯ ЗА ХИМИЧЕСКИТЕ ЗАВОДИ В РУСЕНСКИ ОКРЪГ

Русе се е славил като крупен промишлен център в България и преди 9 септември 1944 година. Сериозен дял в неговата промишлена характеристика заемат и предприятията преработващи и произвеждащи продукти на химията.

Още през 1901 година се открива малка фабрика "Искович-Левин". В нея се произвеждат безири, лакове, бои, вакси за обувки и други. За около 45-годишно съществуване, общото годишно производство възлиза на 280 тона, а броя на работниците - 55 души. През този период функционират и други малки предприятия с близка на "Искович-Левин" производствена номенклатура. При национализацията на 23.XII.1947 година тези дребни и примитивни предприятия се обединяват в едно под името фабрика "Г.Генов"

През 1928 година на територията на гр.Русе, в неговата североизточна част, на брега на река Дунав влиза в действие първото не само в града, но и в страната нефтопреработвателно предприятие. Това предприятие е дело на акционерното дружество "Нафта", което, тук в Русе построява единствената за онова време на Балканския полуостров рафинерия. По-късно, през 1931 година братя Вешкови доставят от Румъния стара инсталация за преработка на нефт. В 1933 година се основава акционерно дружество "Първа българска петролна индустрия", която пуска инсталацията в действие. В 1937 година е пусната в експлоатация и дестилационната инсталация на дружество "Светлина". Преработва се нефт внасян от Румъния. Поради спиране на внос на нефт през 1946 година инсталациите спират своята дейност.

Посочените три предприятия, ако все пак може да ги наречем така, са родоначалник на днешния нефтопреработвателен завод "Леон Таджер":

В 1931 година собствениците Аврам Алѝндарл и Давид Бензион основават фабрика за производство на каучукови изделия. Фабриката се е наричала "Етернит" и в нея са работили 5-6 работника. Произвеждани са токове от гума, гуми за колела на файтони, училищни гуми за изтриване. По-късно, към 1939 година се усвоява производството на уплътнители за консервната промишленост, ластик и пр.

След национализацията през 1947 година към фабрика "Етернит" се придават и други малки работилници. На практика след скупчаването фабрика "Етернит" става предшественик на днешния гигант на прастмасово-преработващата промишленост в града и страната СХК "Петър Караминчев".

Ние не се впускаме в подробности и не коментираме мъжабите на тези малки, схлупени фабрики, на нивото на технологиите, качеството и серийността на произвежданите изделия, на мизерията и експлоатацията, те, смятаме са известни от много документи, отразяващи състоянието на промишлеността в страната през годините на капитализма.

Искаме да се възползуваме от случая да отправим най-сърдечна благодарност на онези струдени представители на русенската работническа класа, които в годините на капиталистическа експлоатация са създавали химическите традиции в нашия любим град.

III. РАЗВИТИЕ НА ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕННОСТ В РУСЕНСКИ ОКРЪГ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ НА НА- РОДНАТА ВЛАСТ

СХК "ПЕТЪР КАРАМИНЧЕВ"

• Изграждането на един цялостен териториален пластмасо-преработващ комплекс е свързано със задълбочаване на специализацията и концентрацията на производството, обхващащ следните по-важни обекти:

1. Завод "П. Караминчев" – Русе, модернизирани и реконструирани до 1980 г. за производството на изкуствени кожи и каландрови изделия за битови и технически нужди.

2. Цех за производството на дунапрен с. Батилиница, Русенски окръг.

3. Цех за сепаратори за акумулаторната промишленост в гр. Попово.

4. Изграждане мощности за производство на подови настилки на новата площадка в гр. Русе..

5. Ширпотребно производство на отпадъчни и нискокачествени материали. Предвижда се съгласно програмата на ОНС - Русе да се изнесе в селата Кацелово, Каран Бърбовка, Смирненски.

6. Организиране на специализиран цех за подготовка и преработка на нееднородни отпадъци на площадка в гр. Русе

От 1959 година предприятието носи името на загиналия в борбата против фашизма и капитализма дългогодишен секретар на ОК на БКП в Русе - Петър Караминчев.

Бързите и смели преобразования настъпвали в развитието на предприятието ни от фабрика до СХК могат да се дефинират в следните по-важни етапи:

1. От 1945-1949 г. уедряване на фабрика "Етернит" с бившата каучукова фабрика на Мария Бъчварова и др. от страната.

2. От 1952-1956 г. - ДИП "Ал.Атанасов" и се уедрява с ДИП "Лъв" - Бургас - производство на мушамы.

3. От 1956-1959 г. ДИП "П.Караминчев" - за преработка на пластмаси.

4. 'Началото на първия етап от реконструкцията и разширението на завода започва през 1960 г. и завършва в края на 1964 г. Този период се характеризира с нарастване на основните средства почти 4 пъти. Доставят се нови машини и съоръжения, производствените мощности се увеличават, нараства броят на работниците на 650 през 1960 г. Уоваяват се и внедряват редица нови изделия, неизведани в нашата страна.'

Техническият прогрес се превръща в главен фактор за развитие на предприятието, които могат да се изброят в следните по-важни групи:

4. 1. Изкуствени кожи за тапицария, галантерия, облекло и обувки (на базата на пластифициран ПВХ).

4. 2. Подови настилки (пластифициран поливинилхлорид).

4.3. Микропорести сепаратори за акумулаторната промишленост.

4.4. Стиропор - заместител за корка в хладилното строителство и корабостроенето.

4.5. Каширани с дунапрен тъкани за облекло

4.6. Каландрови изделия

4.7. Пекадур (непластифициран поливинилхлорид) за химическата промишленост, машиностроенето.

Тези изделия реализират големи икономии за народното стопанство от преустановяването на техния внос. Изнасяме сепаратори в напреднали капиталистически страни като Белгия, Франция, Австралия, Япония и др.; на подови настилки в СССР и на изкуствени кожи в развиващите се страни. Голям дял при внедряването на нови производствени изделия на световно ниво има изградената през 1964 г. База за технически развитие, която разрешава редица въпроси свързани с практическите задачи на производството и поставянето му на световно ниво през първия и основен етап от реконструкцията и разширението на ДИП "П.Караминчев".

5. Вторият етап от реконструкцията и модернизацията (1964/1970 г.) се характеризира с внедряване на нова техника и технология, подобряване използването на наличната техника, внедряване на научна организация на производството, труда и управлението (НОПТУ), издигане рационализаторската и изобретателска дейност с цел използването на всички фактори и резерви за увеличаване производителността на труда.

През този етап са усвоени над 20 нови изделия: порести изкуствени кожи върху текстил и трико, азбобинялови подови плаки, ефективна изкуствена кожа за облекло, изкуствен велур, изкуствен фурнир, технически каландрови изделия (хидроизолационно и антикорозионно фолио) и др. .

6. От 1970 г. завод "Петър Караминчев" е в Третия, качествен етап за генерална модернизация и реконструкция със задача бързо достигане нивото на най-напредналите дтрани. Заводът се утвърди като най-голямото в страната специализирано предприятие за преработка на пластмаси, чиято продукция е обособена в 5 групи изделия по технологичен принцип:

6.1. Промазочни изделия върху текстилна подложка на база на пластифициран поливинилхлорид (подова настилка с текстил "Рувитекс", обикновена изкуствена кожа "Пекатекс" и пореста изкуствена кожа "Поротекс")

6.2. Каландрови изделия (фолио "Дунафол" подова настилка без текстил "Рувилит" и изкуствена кожа без текстил "Пеналит")

6.3. Синтеровани изделия на поливинилхлоридна база (микропорести сепаратори)

6.4. Порести изделия получени чрез синтез за пенополиуретан ("Дунапрен").

6.5. Изделия, получени чрез топлино каширане (мушама за маса "Дунатекс").

Основната суровина за производство на подови настилки, изкуствени кожи и каландрови изделия е термопластичната смола поливинилхлорид - емул^исионен (изделия за битови цели) и суспензионен (изделия за технически цели). Заводът работи предимно с български поливинилхлорид, производство на химическия комбинат "Карл Маркс" гр.Девня. Внася се още от СССР, Италия, Чехословакия и Полша.

Поливинилхлоридната паста използвана за производството на промазочните и каландровите изделия освен поливинилхлорид съдържа още: пълнители (само при кожите и подовата настилка), пластификатори, стабилизатори, порособразуватели (само при порестата изкуствена кожа), пигменти.

Като пълнители се използва креда, която се доставя от с.Басар-
бово, Русенско.

Пластификаторите - маслообразни течности придават на
поливинилхлоридната паста подходящ за нанасяне върху текстил-
ната основа вискозитет, мекота и гъвкавост на изделието, студо-
устойчивост и трудна горливост.

Най-използуваните пластификатори са естерите на фтало-
вата и фосфорната киселини, адипиновата и себациновата киселини:
- диоктилфталат (производство на "Лакпром" - София и ХК "Г.Генов"-
Русе)

- дибутилфталат ("Лакпром")
- бензилбутилфталат (ГФР, Италия)
- трикрезилфосфат (СССР)
- диоктиладинат, диоктилсебацинат, хлорпарафин (Англия)
- медама (ГФР и ГДР)
- мофлекс ("М.Таджер" -Русе) и др.

Стабилизаторите участвуват във всички пасты. Тяхното
предназначение е да свържат отделящият се при термичната обра-
ботка на поливинилхлорида хлороводород, който катализира по-на-
ташното разпадане на полимера. Те придават термо-и светоста-
билност на изделието.

Стабилизаторите са обикновено метални соли на органични
киселини. . Например: основен оловен карбонат, оловен стеарат,
калциев стеарат, бариев стеарат, дибутилкален меркаптит, бариево-
кадмиеви, бариево-цинкови комплекси - твърди вещества, но в по-
вечето случаи - течности. Поставят се в пастата в количество -
0,5 - до 2 % спрямо поливинилхлорида, внасяни предимно от ГДР.

Като поресобразувател се използва азодикарбамид (гени-
трон).

Пигментите са органични съединения, притежаващи понесимост

към поливинилхлорида (свето-, термо-, и студоустойчивост). Внасяме предимно от ГФР, Англия, Швейцария.

Текстилните материали се получават главно от фабрика "Д. Желязков" - Сливен, "А. Халачев" - Плевен, комбинат "Юта" - Русе.

Исходните суровини за производство на дунапрен-полиблите се внасят главно от ГФР.

Произвежданата в СХЗ "П. Кареминчев" продукция намира добър прием в:

- строителството - подова настилка, дунапрен;
- бита - изкуствена кожа, дунапрен;
- транспорта - изкуствена кожа, за тапицерия;
- промишлеността - сепаратори, СМД, каландрови изделия;
- селското стопанство - каландрово фолио.

Производствата на комбината дават възможност за реализиране икономия на много вносни и местни суровини (естествени юки) и материали (дървен).

Благодарение на високите технико-икономически показатели и потребителски качества над 34 % от продукцията на комбината е предназначена за износ в над 30 страни: СССР, ГДР, Сирия, Ливан, Алжир, Куба, Виетнам, Пакистан, Кипър, Холандия, Италия, Белгия, Франция, Австрия, Япония, Унгария и др.

Освен сепаратори се изнасят още подови настилки, изкуствени кожи, дунапрен, самозалепваща се изолационна лента и други.

В комбината е разработен проект за цялостна и комплексна модернизация през VII-та петилетка със следните по-важни задачи:

1. Построяване на силосно складово стопанство и пневмотранспорт за прахообразните материали - поливинилхлоридна креда.
2. Внедряване на автоматично дозиране на течните и прахообразни компоненти с програмно управление.

3. Изграждане на модерно етажно складово стопанство за готова продукция с трансманипулатори.

4. Подобряване качеството (нивото) на производството на изкуствени кожи.

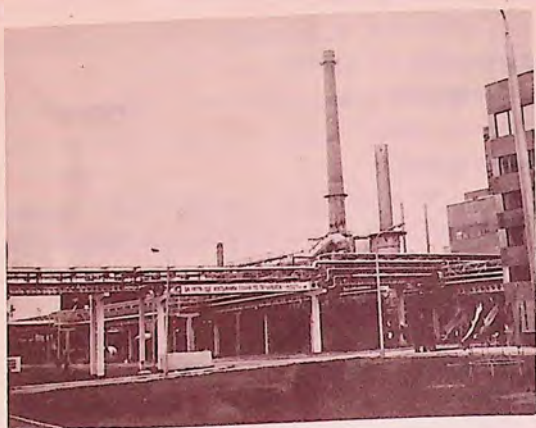
5. Модернизация на каландровското производство - разширяване производството на технически фолии за антикорозионна и строителна изолация.

Обемът на промишлената продукция на СХК "П. Караминчев" заедно с цеховете в гр. Попово и с. Батишница - Русенско възлиза на 260 млн. лева при 1900 човека производствено промишлен персонал, в края на VIII-та петилетка трябва да достигне 420 млн. лв. при 2250 човека XIII. Приръстът на промишлената продукция изцяло остава за сметка на увеличената производителност на труда.

Предвижда се до 1990 г. да бъдат внедрени следните нови производства: порести изкуствени кожи върху нетъкан текстил, върху синтетично трико, порести кожи без текстилна подложка (промазочно изделие), брызенти на базата на полипропилен и полиуретани, подова настилка върху латексиран картон и върху лепена стъклена вата и синтетична ватка, електроизолационно фолио, комбинирена изолационна лента и др.

За постигнати успехи в социалистическото съревнование СХК "Петър Караминчев" е носител на високи трудови отличия:

1. Орден "Червено знаме на труда".
2. Постоянен носител на "Преходното червено знаме" на МХ
3. Юбилейни знамена, завоювани в чест на 25 и 30-годишнините от 9 септември 1944 година и много други.

С Х К "ТАВРИЛ ГЕНОВ"

В годините на народната власт, на планово развитие на нашата промишленост и частична специализация, предприятието пре-
раства днес в най-крупния наш лаково-бояджийски комбинат.

От 1960 година в завода се разгръща голямо капитално строителство за нови производства – цех за КМЦ (карбоксиметил-целулоза), технически лепила на база поливинилацетатни дисперсии, електроизолационни лакове, нов варилен цех и др.

През 1968 г. започва производствената си дейност новата площадка на завода (до ТЕЦ-изток), където се пускаха в експлоатация цеховете за полупродукти (хаш-киселина), железooksидни бои и минерални пигменти (единствено по рода си за страната).

В края на 1972 г. започва голяма строителна реконструкция, модернизация и автоматизация на ХЗ "Г.Генов", тъй като старите цехове за бои, лакове и изкуствени смоли не са в състояние да задоволят нуждите на пазара.

Реконструкцията и модернизацията на завода създава възможност за подобряване на общата технологична схема. Построените нови цехове "Лаков" и "Верилен" на старата площадка са с възможности за голям обем на продукция и висока степен на автоматизация и механизация на производствените операции.

Цехът за бои и лакове е съоръжен с модерна автоматизирана линия за дозиране на прахособразни и течни суровини (с перфокарти) производство на фирмата "Биперба". От Унгария бяха доставени и внедрени съвременни мливни машини (перлови мелници), високоефективни и гарантиращи отлични качествени показатели. Внесени бяха и автоматични пълначни машини (от фирмата "Деве"-Белгия). Пусната бе и поточната линия за производство на комбинирани кутии с алуминиев ⁹фоліот ГДР.

Голям дял за високите качествени показатели на продукцията на завода има и основаната през 1965 година База за техническо развитие, която прераствя в Институт през 1973 година. Бяха разработени нови видове синтетични смоли и лакове, бутадиев-стиролни латексни бои, лакове за дървено-влакнести плоскости, лакове за мебели, меламинови емайлакове, алкидно-стиролни емайлакове и др.

На източната промишлена зона - "Новата площадка" в началото на 1977 година влезе в редовна експлоатация цехът за ненаситени полиестерни смоли и лакове с капацитет 5 хил. тона годишно (което напълно ще задоволи нуждите на страната ни за мебелната промишленост).

Освен това от страната ³⁸ СССР се експортират годишно 2 хиляди тона.

През 1978 година бе пуснат в експлоатация "Най-младото" производство - на фталов анхидрид (една от основните суровини за лаковата промишленост).

Предстои поукането на цех за производство на пластификатори за пластмасовата ни промишленост и цех за производство на малеинов анхидрид.

За производството на разнообразния асортимент на заводъ (основан на 10 основни цеха) се използват голям брой суровини, от които ще отбележим по-важните:)

Масла - ленено, слънчогледово, рапиново, талово и др.

Киселини - сярна, фосфорна, салина, оцетна, бензоена, монохлороцетна, додецилбензолсулфонова, адипинова, олеинова, азотна, олеум 65 %.

Соли - калиев бихромат, калиев хромат, калиев хлорат, натриев карбонат, калиев хлорид, натриев нитрит, калциев карбонат-преципитат, натриев хексапентафосфат, натриев нитрат, амониев бикарбонат, алуминиев сулфат.

Основи - натриева, амониева, калиева.

Алкохоли - етиленгликол, глицерин, етанол, октанол, изооктанол, 1,2-пропиленгликол, бутанол, изобутанол, пентаеритрит.

Пигменти - титанов двуокис, цинков окис, оловен окис, молибдоторан-АА-З, метилен блан, хемоген грън, графит, алуминиева паста, литопсн, талк, тамомагнезит, каолин и др.

Други: фенол, крезол, формалин, полиуретан, О-кислос: бутилацетат, фталов анхидрид, малеинов анхидрид, диметилтерефталат, меламина, уростропин, бутилтитанат, диаминодифенил метан, колофон, нафталин, глюкоза, етилацетат, етаноламин, туткал, бутилацетат, целулоза, ИВА-смоли, латекс, силикон, кобалтов нафтенат, циклохексан^{от} пероксид, минерален терпентин, толуол и др.

Диспергатори, мокрители, противсухатители, ускорители и др. марлофен, нитрозол R-50 хап, превантол, превосел WOK-100,

диспербин,емулгатор 2106; емулгатор ВР-8; органичен бентонит, хидромион норедукс и др.

{ Комбината произвежда следните асортименти:

1. Безири - ленен, алкиден 50 %; безир за маджун
2. Разредители - АМВ, ПБО, ДВП, ТМ-50-за хамершлагемайла-
кове, за алкидно-стиролни лакове.

3. Безцветни лакове : бершайн лак, безцветен АМВ,маслен
лак за паркети и реактивен лак за паркети.

4. Емайл лакове - АМВ - оранж 10/3

АМВ - обикновен масленсзелен 14/1

5. Емайллакове екстра - Алкидни емайллакове във всички
рашцветки по картелата на комбината - общо 28 цвята.

6. Бляжни бои - два вида - обикновени и алкидни; произ-
веждани в 15 цвята по картела: (бяла, слонова кост, лимонено-
жълта, резеда, св.зелена, небесно-синя,светло-синя,синя,зефен,
оксидно-жълта,червена,кафява,светло-сива,сива,черна).

7. Бутадиен стиролни бои за външно и вътрешно боядис-
ване бели и воднодисперсни пасти за оцветяване на същите в ос-
новните цветове,оксидно жълта,цинобър,зелена,синя,червена,черна.

8. Алкидно-стиролни лакове в три цвята: маслено зелен,
светлосин, светлосив.

9. Сребърен феролит

10. Хамершлаг емайллакове

11. Лакове за дървеновлакнести плоскости

- основен - бук КМ-22

- основен - махагон КМ 23

- основен - бял - КМ 21

- покривен безцветен^{1/2}бял

12. Електроизолационни лакове за различни класове А,Б,
Г,Н на различна основа;Полиестерен лак Т-921 (терефталов)

Електроизолационен ПЕМ-940, Електроизолационен ПЕМ-9150, Електроизолационен ГМ-50, Електроизолационен ТА-20 и П-941

13. Полиестерни лакове - винипол 11 и винипол 11У

14. Полиестерни смолы - виналкид 6410 ; Виналкид 735ПЕ;

Виналкид - 550ПЕ.

15. Ускорители - втвърдител Ц-50, ускорител К, КП, КУ

16. Пластификатори - диоктилфталат, кондсд 810р

17. Китове за желязо бял и червен; полиестерен кит;

18. Грундове за желязо: алкиден, фосфатиращ, антикорозионен, алкидностиролен

19. Лепила на база РВА-дисперсии: лепило Ц-200, лепило Ц-112, лепило БК, ПВА-лепило за дърво

20. Карбоксиметилцелулоза - КМЦ-тип А и Б

21. Минерални пигменти: берлинска синя, оловно-хромова жълта, цинково-хромова-жълта;

22. Желязоокисни бои - три цвята: жълт, червен и черна

23. Уах киселина

24. Фталов анхидрид

Рационализаторите и изобретателите от завода внасят своя голям дял за внедряването на нови производства. Средногодишният ефект от рационализаторските предложения е над 500 хиляди лева. Колективът с ръководител инж. Ц. Рогачев разработи нов метод за производство на алкидни смолы с икономически ефект 450 х. лв.

Комбинатът активно участва в международното социалистическо разделение на труда. Като най-крупен представител на българската лакова-бояджийска промишленост комбинатът е член на работните групи в СМВ, анализиращи проблемите на НОТ, стартизацията, разработването, рекомендация и изследване ефективността на научно-изследователската дейност. Документацията на "Г. Генов" за годлакиране на ламарина и електроизолационни

лакове е предоставена на ДРВ и СССР.

На 75-годишнината, която се чествувана през 1976 година колективът на СХК "Гаврил Генов" бе награден с орден "Народна република България" - II степен.

НЕФТОПРЕРАБОТВАТЕЛЕН ЗАВОД "ЛЕОН ТАДЖЕР"

Бурното развитие на нефтопреработването започва от 1954 година, когато с постановление на Министерския съвет се създава държавна промишленост за преработка на откритото в с. Тюленово първо българско нефтонаходище. То се базира на трите съществуващи инсталации за атмосферна дестилация на земно масло, обединени и реконструирани.

От 1956 година започва обновяването и разширението на завода с нови инсталации и съоръжения.

През 1959 г. е пусната в експлоатация битумна инсталация за производство на окислени битуми (пътни и специални). Тя е модернизирана и реконструирана няколкократно.

От 1960 г. предприятието носи името на видния антифашист Леон Таджер, бивш работник на предприятието, подпаднал,

през 1941 г. цистерните с бензин, предназначени за фашистка Германия. Отначало предприятието има 2 цеха и 100 работника. Произвеждало е: дизелово гориво, мазут, масло-солярово, локомотивно, нигрол и други.

През 1961 г. по проект на фирмата "Хекман-Верке" - ГДР е построена тръбно-вакуумна инсталация за преработка на толеновски нефт и рафинация на минерални масла. Тя е с голям капацитет и позволява разширяване асортимента на продукцията. От 1972 г. поради намаляване добива на толеновски нефт инсталацията се донатоварва с преработка на събраните в страната отработени масла.*

За оползотворяване на киселия гудрон, получен при рафинирането на маслата със сярна киселина през 1964 г. се построява инсталация за регенериране на кисел гудрон.*

С оглед комплексно използване на суровините на завода на базата на регенерирана сярна киселина и каслин от гр. Вятково се построява цех и се усвоява технологията за производство на алуминиев сулфат през 1965 г.*

От 1972 г. заводът е клон на СК "Нефтохим" - Бургас.

През 1977 г. влиза в експлоатация цеха за бели масла, перезин и парафин.*

Така, по пътя на реконструкцията и модернизацията "Леон Таджер" израсва като съвременно нефтопреработващо предприятие. Специализирано е в системата на "Нефтохим" в производството на малотонажни нефтопродукти: смазочно-охлаждащи течности, битуми, парафин, перезин и алуминиев сулфат.

Днес завода произвежда:

1. Дизелово гориво
2. Мазут омекотител
3. Мазут полугудрон

4. Мазут за регенерационни котли
5. Масло за двутактови двигатели
6. Масло моторно М-16 В₂
7. Машинно масло с общо предназначение МКО-100
8. Масла хидравлични МХЛ-10, 15, 22, 32, 46, 68, 100

ХЛП - 32П, 46П

ХЛП- 10Б, 15Б, 22Б, 32Б, 46Б, 68Б,
100Б, 150Б

9. Масло хладилно ХХ-12
10. Масло хладилно Фригус ХА
11. Масло за стъкло_формоване
12. Турбинни масла 22П, 34П
13. Масла за фина механика
14. Бяло масло-техническо БМТ-15
15. Бяло масло за парфюмерийната промишленост БМТ-15
16. Смазочно-охлаждащи течности - резинол 21 и др.
17. Бяло медицинско масло БММ-15
18. Масло за закаляване МЗ20
19. Масло за рязане С-12, С-20
20. Пътен битум - 90/120
21. Пътен битум 60/90
22. Аккумуляторен битум
23. Хидроизолационен битум
24. Руброкс
25. Парафин технически
26. Церезин технически
27. Алюминиев сулфат

В момента завода произвежда продукция за 64 млн. лв годишно. Това му определя и едно от челните места в града и околността.

92 % от производството в завода е с висша държавна оценка "К" и "1".

Част от произведената продукция се изнася, като намира широк прием на международния пазар в редица социалистически и капиталистически страни (ГДР, Полша, Унгария, Югославия).

Развитието на завода се очертава в следните направления:

1. Внедряване на технологии за оползотворяване на алкалните екстракти от бели масла - производство на алкални сулфонати, продукти за почистване, омасляване, и омекотяване на кожи.

2. Производство на пластифицирани и модифицирани битуми; внедряване на инсталация за пакетаж на битуми.

3. Специализация в областта на производство на малотонажни нефтопродукти, а именно:

а/ производство на хидравлични масла, бели масла, енергетични и технологични масла, топлоносители.

б/ производство на масла за хладилни компресори

в/ смазочно-охлаждащи течности - ОУТ - масла за закаляване и пластична обработка на метали чрез рязане.

Технологичният отдел на завода работи съвместно с ВНИИПКИ "Нефтохим" - Киев и ще внедри през VIII-та петилетка 15 продукта от ОУТ, консервационни масла, медицински и технически вазелини и др.

За опазване на околната среда в завода действа пещ за изгаряне на кондензиращите газове от битумното производство.

Предстои:

1. Усъвършенствуване технологичната схема за производство на битуми с цел отстраняване на вредните газове на горещия битум.

2. Внедряване на нова технологична схема за регенериране на отработените масла, водеща до намаляване на замърсителите

на околната среда и увеличаване възвръщаемостта на мазлата.

През 1979 година колективът на завода чествува 50-годишнината си. За доказани успехи в социалистическото съревнование той бе награден с орден "Червено знаме на труда".

ЗАВОД "ЛАТЕКС" - ГРАД БЯЛА

На 5.IX.1963 година в Бяла се открива цех за каучукови изделия към завод "Петър Караминчев" - Русе с годишна производителност от 83 хиляди лева.

През 1969 година цехът прераства в самостоятелен завод "Латекс". Заводът се развива с много бързи темпове. Със собствени сили извършва реконструкция и модернизация, за да се стигне до 28 декември 1973 година, когато влиза в сила разпореждане № 266 на МС за генералната реконструкция и модернизация на завода.

Сега за един ден заводът произвежда повече промишлена продукция отколкото е произвел през годината на своето основане.

Предвижда се в края на VIII петилетка, общата промишлена продукция спрямо 1960 година да нарастне 2,5 пъти; чистата продукция - над 3 пъти; печалбата - над 4 пъти; обществената производителност на труда на едно лице - 2 пъти.

Основни изделия на завода могат да се разделят на: латексови потопятелни изделия ръкавици (технически, хирургически, аутописни, домакински, диелектрични и малоустойчиви), биберони за хранене и залъгалки.

- изделия от ⁸³стипен латекс; каучукови изделия; транспортни ленти, маркучи, медицинска мушама, гумиран текотил, антикорозионно фолио, лепила за подови плочи и настилка, дублиране

и промазване на текстил, уплътнителни поливинилхлоридни провали и др.

- пресови изделия

До края на настоящата година се предвижда да се пусне в действие новият цех за пенсгума.

З Е И М

(ЗАВОД ЗА ЕЛЕКТРОИЗОЛАЦИОННИ МАТЕРИАЛИ)

Заводът е единственото специализирано предприятие в страната за производство на всички видове електроизолационни материали. Те са групирани в осем основни видове:

1. Фенолни смоли - главно фенол-формалдехидни, резолен тип. Получават се също фенол-фурфуролови, анилин-формалдехидни, крезол-формалдехидни меламин-и карбамид-формалдехидни смоли - за нуждите на завода и кооперирени доставки. Производството на всички тези смоли се извършва в цех "Смолсварене" чрез провеждане на поликондензация на изходните продукти.

2. Слоести електроизолационни материали:

а/. гетинакс-пресовани слоеве от предварително импрегнирани с фенолформалдехиден лак картон.

Произвежда се в различни марки и дебелина според предназначението на съществуващите марки Е1, Е2, Е3.

б/. текстолит - пресовани слоеве от предварително импрегнирана с фенолформалдехиден лак памучна тъкан.

3. Стъклотекстолит - слядени изолации (колекторен слоестит - КС, колекторен миканит ФМ, микафолит, стъкломикалента, гъвкав миканит, стъкломиканит и др.)

4. Намотъчни изделия - тръби и цилиндри

5. Слоести фолирани материали: фолирен гетинакс, фоли-
(прешпан.)

6. Пресови материали и детайли, пресови профилни изделия.

7. Лакотъкан, лакохартия, лакотръби.

8. Декоративен гетинакс.

От продукцията на завода различните марки гетинакс, текстолит, стъклотекстолит и други имат оценка "1" - средно световно ниво. Текстолитът с марка К-3 и декоративният гетинакс с марка "А" имат оценка "К".

Заводът за електроизолационни материали е в редовна експлоатация от юли 1971 г. Проектът е изготвен на базата на сродните предприятия от социалистически страни при активно участие на специалисти от завода.

Капацитетът на завода е ~~разметен~~ да задоволява нуждите на нашата промишленост и част от продукцията се изнася. Работи се с наши и вносни материали. Към нашите спадат фенол, фармалин, различните видове разтворители, всички видове памучни тъкани и хартия за производството на декоративен гетинакс.

От внос са материалите за производството на фолиран стъклотекстолит, фолиран гетинакс, сладените изолации и ~~лицевите~~ хартии за декоративен гетинакс.

Заводът изнася продукцията в капиталистическите страни, като постоянни договори има с ГФР, Франция, Англия, Египет. От социалистическите страни има дългосрочни договори с Унгария, Полша, а също така и с други страни - Виетнам, Куба, СССР, Албания.

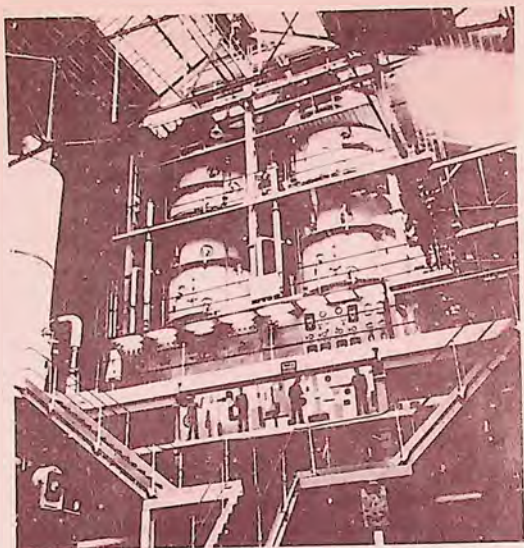
✓ Във връзка с нарастване търсенията на електроизолационни изделия на международния пазар през оскъзната петилетка в предвидено разширение, именно да се построят нови цехове за текстолит, канална изолация, многослойни платки за нашата електроника.

Р Ъ С Т

НА ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕННОСТ В РУСЕНСКИ ОКРЪГ

№ по ред	ЗАВОДИ	1970		1980		1985	
		Обем в х. лева	III	Обем в х. лева	III	Обем в х. лева	III
1.	СХК "П. Караминчев"	42,875	1171	95,680	1445	172,520	1560
2.	СХК "Г. Генов"	17,717	717	58,900	1052	106,400	1200
3.	НПЗ "Д. Таджер"	20,084	421	63,422	517	86,240	505
4.	З Е И М	-	-	29,250	718	44,600	842
5.	Завод "Латекс" - Бяла	-	-	24,100	806	62,900	1306

IV. ХИМИЯТА В ДРУГИТЕ ОТРАСЛИ НА ПРОМИШЛЕНОСТТА

ПАК "ДМИТЪР БЛАГОВЕВ" - РУСЕ

Русенският промишлено-аграрен комплекс "Д.Благоев" има над 60-годишна история. Създаден като едно от най-крупните предприятия в страната обединяващо три фабрики - захарна, **ли-**
монена и за мач и днес той продължава да бъде наравно с първите, както по обем на продукцията си, така и в борбата за технически прогрес.

ЗАХАРЕН ЗАВОД

Захарната фабрика е построена с белгийски капитал и първата компания датира от м.Х.1913 г. Капацитетът ѝ е скром-

1500 - 1600 т. захарно цвекло за денонощие. От 1938 година фабриката става собственост на обединението "Кооперативни захарни фабрики".

В годините на народната власт фабриката извисява ръст и прераства в завод - комбинат. От 1949 г. носи името на основоположника на социализма в България - Димитър Благоев.

Първият етап на реконструкцията проведен през 1952-53 г. води до увеличаване капацитета на завода на 3000 т. захарно цвекло за денонощие (благодарение на преустройства, въвеждане на нова техника, модернизация на технологичните процеси).

През 1960 година започва вторият етап от реконструкцията на завода, който се характеризира с въвеждането на автоматични и полуавтоматични центрофуги за цех "Рафинерия", вакуум-апарати, сушилен апарат за захар и съоръжения за опаковачния цех, автоматични мазутни котли, реконструкция в железопътната мрежа, нова сграда на електроремонтната работилница и т.н.

В началото на 1961 г. заводът започва да преработва брутова тръстикова захар от Куба. Това води до създаване и внедряване на нова технология и въвеждане на допълнителни съоръжения за преработката ѝ.

Средната дневна преработка на захарно цвекло през м. IX. 1961 г. достига 3036 т. при производство на общо 12076 т. захар кристал, т.е. по 403 т. захар средно на денонощие. Цялата произведена захар е предназначена за износ във Франция, Либия, Кипър, Малта, Югославия, Цейлон, Ливан, Гърция, Иран, Румъния.

През 1962 г. влиза в действие системата от съоръжения за сухо разтопяване на захарното цвекло, а през 1963 г. механично подаване на варовик и кокс за варовите печи и механизмирано доставяне на захарта в складовете.

Обемът на продукцията за 1960 г. е 39 320 т. цвеклова захар, 39 000 т. тръстикова захар, 1500 т. пудра захар, 35 000 т. кристал (по 1 кг опаковки), 13 000 т. сухи резанки.

За следващата петилетка са разработени проекти за увеличаване капацитета на захарния завод от 3 000 на 5 000 т. преработка на цвекло за денонощие.

ФАБРИКА ЗА ХЛЕБНА МАЯ

Производството на хлебна мая в Русе датира от 1932 г. (във фабриката за спирт на фирмата "Начо Хачев" и сие") от зърнени храни, а през 1938 г. капацитетът ѝ нараства при използване на меласа.

Машините използвани при технологията са ферментационен резервоар, сепаратор и филтър преса, подновени през 1942 г. с нов сепаратор и хладилна инсталация от бившите собственици.

В навечерието на национализацията годишният капацитет на фабриката е 300 т. мая с 50 работника персонал.

Неосъходимостта от построяване на нова и единствена в страната фабрика е продуктувана от малкият капацитет, износеното оборудване и нуждите на страната от хлебна мая.

В края на 1957 г. започва строежа и е завършен през 1958 г. Монтирането на съоръженията и машините от Полша завършва през 1959 година.

Фабриката започва да функционира през март 1960 г. с капацитет от 10 т на денонощие. Само за 2 години тя надхвърля капацитета, за който е удостоена през 1961 г. със званието "Цех за комунистически труд".

През 1962 г. бе създадено, внедрено и оборудвано ново производство, витално суха мая за хляб с годишен капацитет над 40 тона годишно. Част от продукцията се изнася в СССР.

Нарасналите нужди от хлебна мая водят до реконструкция на фабриката през 1970 година. Тя се характеризира със замяна на старите ферментационни резервоари с нови, с по-голям капацитет, въвеждане на нова автоматична система за стерилизация на меласовия разтвор и нова инсталация за получаване на суха мая.

ФАБРИКА ЗА ЛИМОНЕНА КИСЕЛИНА

В отклик на партийната повеля за по-пълно използване на отпадъците и полупродуктите от основното производство през 1962 г. се експериментира в лабораторни условия технологията за производство на лимонена киселина на база меласа.

През месец ноември 1964 година бе пусната в експлоатация единствената в страната фабрика за лимонена киселина с годишен капацитет 300 тона.

Тържественото откриване се състоя на 10.01.1965 година.

Младият колектив преодолява големи трудности при усвояването на новата техника и технология.

Днес фабриката има годишен капацитет 1400 т, като произвежда 4 тона денонощно. Продукцията задоволява нуждите на местния пазар. Използуваните суровини са предимно от местно производство. Колективът поддържа интеграционни връзки с фабриките за лимонена киселина в СРР и СССР.

Предвижда се през следващата петилетка да се извърши реконструкция с частично въвеждане и на дълбока ферментация, така че годишният капацитет ще нарастне на 2000 тона лимонена киселина.

КЗ "9 СЕПТЕМВРИ"

Заводът е в навечерието на 100 годишното си съществуване, през което прерастването му от "работилница" в "завод" се характеризира с два основни етапа (продиктувани от темповете на развитие, икономическите закони и др.условия) а именно:

- 1881 до 23.12.1947 г.

- от 1947 г. до наши дни.

Първият етап не се различава от историята на останалите русенски предприятия субсидирани с белгийски капитал,преминаващи в последствие в ръцете на български акционерни дружества.

Произвеждано е гъон, бланк, юфт, трансмисионни ремъци и др. кожни изделия с по-малко значение. Работили са 40-50 работници и 10 души управленчески персонал. Освен местната суровина е преработвана и вносна от Бразилия, Аржентина, Колумбия, Уругвай, Етиопия, Мадагаскар, Индокитай, Австралия, Нова Зеландия, Екстрактите са внасяни от Аржентина, Франция, Италия, Швейцария, Югославия, Турция, Гърция и др.; химикали от Германия.

В навечерието на национализацията фабриката разполага с 244 мил. лева (тогавашна стойност) със следното производство:

- 150 т. гъон

- 150 т. бланк

- 100 т. натурален бланк

60 т. юфт

- 2000 дм² шевра

- 1000 дм² мешина с общ производствен персонал 150 души

След национализацията на индустрията към фабриката се насочват машини от кожарските предприятия в гр. Разград, Толбухин, Силистра, Стара Загора, Русе, София, вследствие на което производителността му се увеличава 30 пъти.

Достигнатата концентрация на производствените фондове и мощности поставят нови проблеми за разрешаване през 1970 - 1977 г., свързани с усъвършенстване на производствено-техническата база, с изменение на производствения профил, дефинирани в четири направления:

1. Увеличаване производството на меки кожи и заемане на второ място в света по мощност

2. Превръщане на завода в кожообувен завод (комбинат)
(черва и хранителен желатин)

3. Повишаване качеството на кожарските изделия (като 90 % от общите да бъдат с оценка единици)

4. Заемане на първо място в социалистическия лагер и второ в света по производителност на труда

Производството сега има следните артикули:

1. Бокс с коригирано лице, бокс хидрофобизиран
2. Ефектен бокс
3. Напа, напа хидрофобизирана, анилинова напа, семиянилинава напа
4. Говежди и телешки велур
5. Бланк, гъон, рами и др.

Суровините се внасят (освен местни) под форма на мокросолени кожи от: Холандия, Аржентина, Северна Америка, Ирландия, Франция, Австралия и др.

Технологичните процеси се контролират от химическата лаборатория, снабдена със съвременни апарати и съоръжения.

Реконструкцията и модернизацията, която предстои пред КЗ може да се проследи в следните по-главни методи:

1. Построяване и пускане в експлоатация на ново хале за мокра обработка на кожи до 1982 г. В него ще се обединят с химически процеси съществуващите досега два потока в едно общо начало. Модернизацията е на основата на италиански лиценз, като 95 % от техниката ще бъде модерна, осигуряваща по-добри условия за работа в мокрите участъци.

2. Изграждане на пречиствателна станция във връзка с опазване на околната среда.

3. Промислено захранване на завода с юда от р. Дунав

4. Продължаване производството на туткал и в по-далечна перспектива производство на храна за животните

След модернизацията производителността ще нарастне общо със 170 % спрямо 1980 г., или излезено в х.др., картината ще е следната:

мека кожа 1980 250 х.дм2 24,140 х.лв.

1983 273 х.дм2 24,600 х.лв. с общо 770 работника

За ръста на завода говорят и следните цифри:

1977 г.

1990 г.

тв.кожи 200 т.

тв. кожи 210 т.

без увеличение

меки 190 млн.дм2

меки 360 млн.дм2

на работната

произв. 445 х.дм2

произв. 600 х.дм2

ръка

Колективът е носител на следните награди:

1. Сребърен медал за висококачествени кожи - телешки, които бяха изложени на XVII международен мострен панаир - Пловдив 1956 г.

2. Сребърен медал за 12 разноцветни кожени обувки - Международен мострен панаир - Пловдив 1962 година

3. Почетен диплом за участие в Международната изложба на обувки, натурални и изкуствени кожи и др.

"За обувки '69 г."

Москва 1969 г.

4. Преходното червено знаме на МЛП 1970 г. за високи производствени успехи.

5. Грамота на победата по случай 25 г., 30 години от 9 септември и др.

ЗАВОД "НАЙДЕН КИРОВ"

Като търговско предприятие "Гатю П. Станев и Сие" е основано през 1901 година. През 1931 година преустроено в акционерно дружество. В 1935 година са пресовани първите изделия от вносен преспрах. Първите по-масови търговски сакелитови изделия, изработени през периода 1935-1937 година са шайби,

разклонители за скрита инсталация, розетки, капаци за различни контакти, фасунги и други.

През 1938 година се произвежда в предприятието първият бакелитов преспрах от вносни суровини.

Новолачна смола се получава през 1939 година.

Фирмата "Тато П. Станев и сие" става главен доставчик на бакелитов преспрах за България до 9.IX.1944 година.

Не е от без значение да посочиме, че първият работник на валя за производство на бакелитов преспрах е Димитър Русчуклиев.

През 1948 година в национализираното вече предприятие първият инженер-химик Мария Рогожарова въвежда производството на изолационно платно и шлаухи. М. Рогожарова бе дългогодишна учителка в русенския техникум по индустриална химия "проф. Д. Базарев". Тя прави първите опити за пресоване на хартия, импрегнирана с бакелитов лак и получава слоисти изолационни плочи за силнотокския завод "В. Коларов" - София.

По предложение на проф. инж. Иван Испов - тогава директор на СТЗ "В. Коларов" полученият слоист материал е наречен "марит", впоследствие приема универсалното име "гетинакс".

Съперничеството между двете съществуващи до 1952 година предприятия "Ринг" - София и приелият вече името на големия русенски революционер Найденов завод е голямо. Упоритият труд на русенци довежда до ясно превъзходство и ръководството на ДСО "Алрос" е единствено - в Русе трябва да се изгради нов завод за електроизолационни и електроинсталационни изделия.

През 1954 година вече работническият колектив се настанил в новите производствени помещения на сегашната площадка.

« Непрекъснатото разширяване на производствената програма и голямото разнообразие в асортимента на продукцията доведе до отделяне през 1971 година на ново предприятие за електро-изолационни изделия, днешният завод "ЗЕМИ".

« Днес завод "Н. Киров" произвежда широка гама електроинсталационни изделия - ключове, контакти, фасунги и много други от бакелитов, карбамиден и полиамиден преспрах, които задоволяват нуждите на нашата страна и голяма част са предназначени за износ.

В завода е изграден модерен галваничен цех за никелиране, цинкуване, кадмиране, посребряване, хромиране и помедяване.

От 1977 година към завода функционира модерна пречиствателна станция за регенериране на отпадъчните води от галваничния цех.

Централната заводска лаборатория с подразделения й - електро, механична и химична лаборатории са обзаведени с най-съвременна апаратура за прецизен контрол на суровините и готовата продукция.

ЗАВОД ЗА ПЕЧАТНИ ПЛАТКИ

Техниката на печатните схеми намира все по-голямо приложение при контролирането и изобретяването на радиоелектронни апаратури. Това наложи построяването и пускането в експлоатация на Завода за печатни платки през 1968 г. в гр. Русе по линия на СМВ.

Годишите на изграждането му съвпадат с годините на Шестата петилетка. Основните кадри са обучени в СССР - гр. Минск. Първите платки са гордост не само за ислективна (наброявал няколко десетки души), за града ни, а и за техническия напредък на родината ни. Те са предназначени за електронно-изчислителна машина "Минск"-32 произведена в СССР.

За годините на VI-та петилетка промишленото производство нараства няколко пъти. Докато през 1970 г. е усвоено од-

но изделие, то през 1975 г. се работят 27 изделия, а през 1977 г. - 34 изделия.

Нови, много по-сложни задачи се поставят пред заводския колектив през периода 1976-80 г. В основни линии до 1978 г. отпаднаха от номенклатурата на заводското производство първите изделия. Усвояват се и предстои внедряването на нови видове модификации за печатни платки. Заводът продължава да се развива с високи темпове. Обемът на стоковата продукция в 1980 г. ще нарастне 2,5 пъти спрямо 1975 г., от 59 милиона лева в 1975 г. на 150 милиона лева в 1980 г.

Оборудван със съвременни и високопроизводителни машини русенският завод произвежда печатни платки с метализирани и неметализирани отвори, гъвкави и многослойни с високо качество.

През тази година силите и уменията на работниците и специалистите бяха насочени към внедряване в производството на осемслойна печатна платка.

За производството на печатни платки се използват дискретни елементи, интегрални схеми, стъклотекстолит, едностранно и двустранно фолиран гетинакс.

На обикновения език за печатна платка се говори като за "плочи от стъкло и текстолит с наслоени върху тях по фотографски или химически способ печатни схеми, по които са монтирани сложни електронни и радиоелементи с определено предназначение". За специалистите и работниците от завода всяка печатна платка означава изключително сложно и отговорно производство от най-новия дял на нашата промишленост - електрониката, която е немислима без помощта на електрохимията.

Основните технологични звена, които се извършват в "I-ви обособен участък" обхваща следните по-важни електрохимични процеси: помедняване - химично и електрохимично, пос-

ребриване, палаткиране, нанасяне на калай и олово, ецване-алкално и кисело, сито и фото-печат и др. Последните са подредени в строго определен технологичен ред при спазване на подходящ режим в зависимост от това какъв вид платка ще се изработва (метализирана, неметализирана или многослойна).

При производството на печатни платки с метализирани отвори са подменени всички вносни химикали и електролити с местни.

Спазването на технологичните предписания е гаранция за високото качество на печатните изделия. В това отношение е неотменима заслугата на "Експрес-лабораторията", която денонощно контролира технологичния режим на електролитните вани.

В завода функционират още ЦЗЛ, лаборатория за контрол на дейонизацията на водата (към цех "водочистка" на база - йонити) и технологична лаборатория. В последната се експериментират, проучват и внедряват в лабораторни условия нови технологии, рационализаторски предложения, усъвършенствувания в съществуващите технологични линии.

В рационализаторското движение участвуват над 150 изтъкнати творци. За устата му говорят следните цифри: през 1975 година са внедрени рационализации с общ икономически ефект 905 х.лева, 1976 - 51 рационализации с 3 млн.298 х.лева. 1977 - 62 рационализации - с 2 млн.600 х.лева, 1978 г. - 2500 - с 14 млн. лв. икономически ефект.

Заводът внесе в държавния бюджет печалба, което няколкократно възстановява средствата за построяването и оборудването му.

Печатни платки се вграждат в електронно-изчислителна техника, произвеждана в други заводи в нашата страна за ползува-

не от българските електронно-изчислителни центрове, както и за износ в чужбина (СССР, ГДР и др. социалистически страни).

За опазване на околната среда в завода е построена пречиствателна станция, в която се ~~у~~таяват отпадъчните води от цех "Метализация".

Колективът на завода е носител на високи отличия за виссокачествена продукция и трудови успехи.

КССМ "ГЕОРГИ ДИМИТРОВ"

В 1949 година е сложено начало на химическата лаборатория в завод "Г.Димитров". Първият анализ е определяне на въглерод в сив чугун, като е използвана тръбна пещ с един силитов нагревател. Малко по-късно се въвежда определянето на Mn обемно и Si тегловно в чугуна.

На 4.IV.1951 година за първи път се определя качество-
тс на отлятата стомана и се поставя началото на организирана лабораторна дейност.

Новоорганизираната лаборатория се числи към ледарния цех и нейните основни задачи са проблемите на цеха. През VIII.1952 година в завода пристига работна група съветски специалисти по перспективното развитие на завода. С тяхно съдействие се изготвят и утвърждават планове на бъдещата ЦЗЛ. Проектира се и апаратура за нейното обзавеждане. През този период от време (1952-1954 г.) се въвежда ежедневен контрол на чугуна и стоманата по отношение на C , S (подометрично) Si , Mn , P , Cr . Дълги примитивни, трудоемки и неточни анализи. Но дават възможност да се постави началото на т.нар. входящ контрол на постъпващите в завода материали, да се изпробват

и внедрят такива технологични процеси като: стоманолееене, темпероване, вдухване на O_2 във вагрянка и други.

От 1964 година ЦЗЛ се разделя на самостоятелни специализирани лаборатории - химическа, спектрална, фотографска, металграфска, термична и дефектоскопска.

През 1965 г. с постановление на МС на НРБ ЦЗЛ при ДМЗ "Г.Димитров" е призната за арбитражна заедно с още три лаборатории в страната. За да се наложи като такава колективът на ЦЗЛ трябваше да извърши трудния път от класическите (тегловни) методи на анализ, през инструменталните методи (фотоколориметрични, спектрални).

Годишно обемът на работа не превишаваше 30000 броя анализи през 1959 година докато през 1960 година 320 000 броя на стойност - 1 250 000 лева.

Химическата лаборатория се развиваше в три основни направления: експресни анализи, маркировачни анализи (за стомани, чугун и цветни сплави) и организиране на цехови лаборатории. Разработиха се методите за определяне на Mo - фотоколориметрично, W - колориметрично, Ti , Co , As , Si , свободен и свързан S в черни метали и феросплави, сяра в кокс, N_2 и O_2 в стомани. Разработен метод за анализ на цветни метали и сплави с електролизен апарат. Анализира се B , Bi , Al в малки количества, като бяха изработени вътрешни еталони за спектрален анализ на тези елементи.

На помощ на химическата лаборатория дойде спектралната. Търпение, упорит труд, търсения, тежки спорове, консултации с химиките. Всеобщо неверие към спектралния анализ, горещи нespoдуки и малки успехи - това е ежедневието на спектралниците през 1962 година. Идва успехът - пълно покритие с резултатите от химическа лаборатория, при многократно по-малко време за анализ

(3-5 мин. срещу 40-50 мин). На спектрална лаборатория бяха необходими еталони, които можеха да бъдат осигурени само с помощта на химическа, металграфска и металургическа лаборатории.

Във връзка с реконструкцията и модернизацията на завода се усвояват нови химически методи - определяне на Mo-фотометрично, (0,1-3,5%); Mg, Zn в Al-сплави, усъвършенствува се тегловния метод за P в медни сплави. Разработват се методики за анализ на бои, лакове и грундове.

На 3.IV.1973 година със заповед № 603 на Министерството на машиностроенето - ЦЗЛ при ДМЗ "Г.Димитров" се признава за районна лаборатория по изпитване на метали в Русенски и Силистренски окръзи. В същото време лабораторията обучава кадри за машиностроителните и металургични заводи.

Усилията на централната заводска лаборатория към ККМ "Г.Димитров" в близките години ще бъдат съсредоточени върху следните проблеми: правилно коригиране на течния метал във всеки момент на топилния процес чрез още по-бързи и точни анализи; заместването на визуалния спектрален анализ с фотоелектричен в експрес лаборатория; ще се въведе ултразвуков контрол на отливки с отговорно назначение; ще се организира органична лаборатория за изпитване на масла и смазки, бои, лакове и грундове.

ККК "ИВАН ДИМИТРОВ"

ККК "Иван Димитров" - Русе е специализиран в производството на плавателни съдове с различна вместимост предназначени за износ и крайове (мостови, портални) предназначени за стратаната. Материалите, които се влагат при изработката им е нужно да бъдат с високо качество. За целта през 1953 г. е създадена

лаборатория за контрол.

Централната заводска лаборатория обхваща: химическа, механична, дефектоскопска лаборатория и станция за механични изпитания.

Химическата лаборатория контролира качеството на стоманата и чугуна по $C, Mn, Si, S, P, W, V, Ni, Mo, Co, Ti, Al, As, Sn$. Освен това се контролира качеството на цветните метали. За целта са разработени методики за анализ на бронз, месинг и припой по $Sn, Pb, Sb, Zn, Mn, Fe, Al, P, Si, Ni$). Анализират се и алуминиеви сплави по Si, Mn, Fe, Ni, Mg).

Контролират се състава на електролитите и дебелината на получащите покрития.

Извършва се анализ на вода от омекотителната инсталация и котловата вода по твърдост, хлориди, алкалност, основно число, фосфатно и нитратно число.

Въведени са и много други методики за анализ, неспецифични за производството, като анализ на масла, гресове, кожи и каучук, бои и лакове и др.

Важен момент от работата на химическата лаборатория е проверка чистотата на кислорода, получаван за нуждите на завода и страната.

Основен дял за контрола на материалите влягани в производството има лабораторията за бездефектна дефектоскопия. Тя открива вътрешните дефекти на металите за стомани до 40 мм, а за Al (алуминий) до 70 мм чрез пролъчване с *Рентген*. Чрез ултразвукова дефектоскопия се откриват външни дефекти до 4 м дължина на детайли и заварочни шевов с минимална дебелина на ламарината до 5 мм. Чрез цветната дефектоскопия се откриват повърхностни пукнатини.

Лабораторията има определен дял в техническия прогрес.

Към завода функционира пречиствателна станция за битово фекални води и станции към галваничните отделения, където лабораторията контролира съдържанието на вредни вещества в отпадните води.

Заводската лаборатория разполага със спектрална апаратура (спектрограф С-24-пълно оборудване) силномер Ст.7, стилоскоп Сл-11.

Сега със строежа на лабораторния корпус ще бъдат осигурени условия за още по-добър контрол, така необходим за качеството на готовите изделия.

ЗАВОД "Ж И Т И "

Предприятието води началото си като акционерно дружество за железни и телени изделия от 1924 година.

Първите химически производства се въвеждат през 1936 г. чрез изграждане на цех за производство на глеч и минциум.

През 1947 година към "ЖИТИ", освен основната си производствена дейност, осигурява цялото производство на оловна глеч и оловен минциум за народното стопанство. В края на 1949 година планът за цинковане на телове е увеличен пет пъти и половина, а на оловна глеч - петнадесет пъти спрямо 1948 година. Произвежда се и цинков окис.

През 1960 година се монтира нова машина за електролитно цинкуване. По-късно се монтират и втора и четвърта цинкуващи. От 1960 година производството на глеч, минциум и цинков окис се прехвърля в ДИП "В.Левски" - гр.Варна.

От 1970 година цех № 5 се обособява като самостоятелен завод "Изкуство" за производство на детски колички, кревати и пружини.

Основната химическа дейност в завод "КИТИ" остава цинкуване на телове и галваничен участък към цех "Ширпотреб" за никелиране, цинкуване и хромиране. За собствени нужди завода произвежда и зелен камък.

Към завода е изградена централна химическа лаборатория с модерна техника за извършване на спектрални, металграфски и химически анализи.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Изучаване на технологичните производства - основа за осъществяване на политехническия принцип в обучението	1
2. Кратки исторически сведения за химическите заводи в Русенски окръг	5
3. Развитие на химическата промишленост в Русенски окръг през годините на народната власт:	
3.1. СХК "П.Кареминчев" - Русе	7
3.2. СХК "Г.Генов" - Русе	14
3.3. ИЗ "Леон Таджер" - Русе	19
3.4. Завод "Латекс" - Бале	23
3.5. ЗЕММ - Русе	25
4. Химията в другите отрасли на промишлеността:	
4.1. ПАК "Димитър Благосев" - Русе	28
4.2. ИЗ "9 септември" - Русе	32
4.3. Завод "Найден Киров" - Русе	35
4.4. Завод за печатни платки - Русе	38
4.5. КОСМ "Георги Димитров" - Русе	41
4.6. КЧК "Иван Димитров" - Русе	43
4.7. Завод "ЖИТИ" - Русе	45

В РАЗРАБОТКАТО НА МАТЕРИАЛИТЕ

ВЗЕХА УЧАСТИЕ:

1. ИНЖ. МИХАИЛ СТОЙЧЕВ - ОНС,
2. ИНЖ. ЛИЛИНА АН. ВАСЧЕВА - СПТУМ,
3. ИНЖ. КОНСТАНТИНА СТ. ПАЧЕВА - ТИХ,
4. ИНЖ. ИОРДАН СТ. ПОПОВ - ТИХ,
5. ИНЖ. СТОЯНКА ИОВЧ. ДИМИТРОВА - ТИХ,
6. ИНЖ. АНГЕЛИНА ГОЛДМАЙН - ТИХ,
7. ИНЖ. БОЛИН ГЕОРГ. ДИЛКОВ - ТИХ,
8. ИНЖ. ЦОНИ ИВАНОВ ГАЦОВ - Т.М.Т
9. ИНЖ. ПЕНКА Г. РАДКОВА - ТИХ,
10. ВЕРА ЦВЕТАНОВА ДИМОВА - ТИХ,
11. НАВАЛИНА Р. КУТОВА - ЕСИП "ХР. БОТЕВ"
12. СТЕФКА УЗЛИТОНЕВА - ЕСИП - БИЛА

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

ТОТКА ДИМИТРОВА КОЛЕВА
ИНЖ. ЦОНИ ИВАНОВ ГАЦОВ
ВЕРА ЦВЕТАНОВА ДИМОВА
МАРИИ ПЕТКОВА ЧЕПЕЛОВА
ЕЛЕНА ГРИГОРОВА ИКОВЧЕВА

